

DEKRET

z dnia 29 sierpnia 1945 r.

Prawo osobowe.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U.R.P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

DZIAŁ I.**Osoby fizyczne****Rozdział I.****Zdolność prawna.**

Art. 1. Każdy ma zdolność prawną; w granicach ustawy może mieć prawa i obowiązki prawne.

Art. 2. § 1. Zdolność prawna rozpoczyna się z chwilą urodzenia.

§ 2. Domniemywa się, że dziecko przyszło na świat żywe.

Rozdział II

Zdolność do działań prawnych.

Art. 3. § 1. Dziecko, które nie ukończyło siódmego roku życia, nie ma zdolności do działań prawnych.

§ 2. Małoletni, który ukończył siódmy rok życia, ma ograniczoną zdolność do działań prawnych.

§ 3. Kto ukończył osiemnasty rok życia, jest pełnoletni i ma pełną zdolność do działań prawnych.

Art. 4. Przez zawarcie związku małżeńskiego małoletni zostaje uppełnoletniony.

Art. 5. § 1. Sąd może ubezwłasnowolnić całkowicie osobę, która ukończyła siódmy rok życia, jeżeli wskutek choroby psychicznej lub niedorozwoju psychicznego nie jest zdolna do prowadzenia swoich spraw.

§ 2. Ubezwłasnowolniony całkowicie nie ma zdolności do działań prawnych; jego przedstawicielem ustawowym jest opiekun.

Art. 6. § 1. Sąd może ubezwłasnowolnić częściowo osobę pełnoletnią, która wymaga ochrony z powodu choroby psychicznej lub niedorozwoju psychicznego, jednak nie w tym stopniu, aby zachodziła potrzeba ubezwłasnowolnienia całkowitego.

§ 2. Sąd może również ubezwłasnowolnić częściowo osobę pełnoletnią, która:

1) z powodu marnotrawstwa naraża siebie lub rodzinę na niebezpieczeństwo niedostatku;

2) z powodu nałogowego pijaństwa lub narkomanii naraża siebie lub rodzinę na niebezpieczeństwo niedostatku albo wymaga pomocy do prowadzenia swoich spraw albo zagraża bezpieczeństwu innych osób.

§ 3. Ubezwłasnowolniony częściowo ma ograniczoną zdolność do działań prawnych; jego przedstawicielem ustawowym jest kurator.

Art. 7. Oświadczenie woli osoby niezdolnej do działań prawnych jest nieważne.

Art. 8. Do ważności oświadczenia woli osoby ograniczonej w zdolności do działań prawnych, przez które zaciąga ona zobowiązania lub rozporządza majątkiem, potrzebna jest zgoda przedstawiciela ustawowego, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 9. § 1. Osoba ograniczona w zdolności do

działań prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem oraz majątkiem danym jej za zgodą przedstawiciela ustawowego do swobodnego użytku.

§ 2. Władza opiekuńcza może osobę częściowo ubezwłasnowolnioną pozbawić tych uprawnień.

Art. 10. § 1. Osoba ograniczona w zdolności do działań prawnych może sama zobowiązać się do pracy za wynagrodzeniem i podejmować czynności prawne, wynikające z takiej umowy.

§ 2. Przedstawiciel ustawy może jednak za zezwoleniem władzy opiekuńczej przez zawiadomienie drugiej strony rozwiązać umowę, na której zawarcie nie wyraził swej zgody, jeżeli umowa sprzeciwia się dobru osoby ograniczonej w zdolności do działań prawnych.

Art. 11. Przepisy prawa o stosunkach rodziców i dzieci oraz o opiece i kurateli stanowią o tym, kiedy do ważności czynności prawnych, dotyczących osoby niezdolnej do działań prawnych lub ograniczonej w zdolności do działań prawnych, wymagane jest zezwolenie władzy opiekuńczej.

Rozdział III.

Uznanie za zmarłego.

Art. 12. § 1. Zaginionym jest każdy, o którym nie wiadomo, czy pozostaje przy życiu.

§ 2. Nie uważa się za zaginioną osobę, której śmierć mimo niesporządzenia aktu zejścia jest niewątpliwa.

Art. 13. § 1. Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył, upłynęło dziesięć lat; wystarczy upływ pięciu lat, jeżeli zaginiony w chwili uznania za zmarłego ukończyłby siedemdziesiąty rok życia.

§ 2. Zaginiony nie może być uznany za zmarłego przed końcem roku kalendarzowego, w którym ukończyłby osiemnasty rok życia.

Art. 14. § 1. Kto zginął, biorąc udział w działaniach wojennych, może być uznany za zmarłego po upływie roku od końca roku kalendarzowego, w którym działania wojenne zostały zakończone. To samo dotyczy osób, które zginęły, przebywając na obszarze, objętym działaniami wojennymi, jeżeli według okoliczności istnieje prawdopodobieństwo, że zaginięcie pozostaje w związku ze spowodowanym tymi działaniami niebezpieczeństwem dla życia.

§ 2. Przepisy § 1 stosuje się również do zaginionego, który w czasie wojny lub działań wojennych został pozbawiony wolności przez władze obcego państwa i osadzony w miejscu, w którym

życiu zaginionego groziło szczególne niebezpieczeństwo.

§ 3. Kto zaginął będąc w czasie wojny lub działań wojennych przymusowo wywieziony poza granicę państwa, może być uznany za zmarłego po upływie trzech lat od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył, nie wcześniej jednak niż po upływie dwóch lat od końca roku kalendarzowego, w którym działania wojenne zostały zakończone.

Art. 15. § 1. Kto zaginął w czasie podróży morskiej lub powietrznej w związku z katastrofą statku albo innym szczególnym zdarzeniem, może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło sześć miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo szczególne zdarzenie.

§ 2. Jeżeli katastrofy statku nie da się stwierdzić, bieg terminu sześciomiesięcznego rozpoczyna się po upływie roku od dnia, w którym była ostatnia wiadomość o statku.

§ 3. Sąd może termin roczny, przewidziany w § 2, skrócić do trzech miesięcy, jeżeli istnieją poważne podstawy do przyjęcia, że katastrofa nastąpiła wcześniej.

Art. 16. Kto zaginął w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia, nie wymienionym w art. 14 i 15, może być uznany za zmarłego po upływie roku od dnia, w którym ustalo niebezpieczeństwo dla życia lub według okoliczności powinno było ustać.

Art. 17. Jeżeli koniec terminów, po upływie których według przepisów art. 13, 15 i 16 może nastąpić uznanie za zmarłego, przypada na okres działań wojennych, zaginiony nie może być uznany za zmarłego przed upływem roku od końca roku kalendarzowego, w którym działania wojenne zostały zakończone, chyba że według okoliczności trudności komunikacyjne, spowodowane działaniami wojennymi, nie mogły mieć wpływu na wiadomość o życiu zaginionego.

Art. 18. § 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili określonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.

§ 2. Za chwilę śmierci uważa się chwilę, która według okoliczności jest najbardziej prawdopodobna.

§ 3. Jeżeli takiej chwili ustalić nie można, przyjmuje się, że zaginiony zmarł w ostatnim dniu terminu, po upływie którego może nastąpić uznanie za zmarłego.

§ 4. Jeżeli czas śmierci został ustalony tylko datą dnia, wówczas koniec tego dnia uważa się za chwilę śmierci.

Art. 19. § 1. Uznanie za zmarłego powoduje skutki rzeczywistej śmierci.

§ 2. Małżeństwo osoby uznanej za zmarłą rozwiązuje się z chwilą zawarcia przez jej współmałżonka nowego małżeństwa.

Art. 20. § 1: Domniemanie śmierci, wynikające z uznania za zmarłego, nie wyłącza dowodu, że śmierć nastąpiła w innej chwili albo że uznany za zmarłego jest jeszcze przy życiu.

§ 2. W przypadku przeprowadzenia takiego dowodu skutki uznania za zmarłego ulegają odpowiedniej zmianie lub ustają. Nie dotyczy to jednak małżeństwa, rozwiązanego według przepisu art. 19 § 2.

Art. 21. W razie wątpliwości, która z kilku zmarłych lub uznanych za zmarłe osób umarła wcześniej, domniemywa się, że wszystkie zmarły równocześnie.

DZIAŁ II.

Osoby prawne.

Art. 22. W granicach ustawy osoba prawna ma zdolność prawną i zdolność do działań prawnych.

Art. 23. Osoba prawna działa przez swoje organa w sposób, przewidziany w przepisach szczególnych lub statutach, normujących ustroj osoby prawnej.

DZIAŁ III.

Ochrona nazwiska.

Art. 24. § 1. Każdy, któremu zaprzeczono prawa do używania nazwiska lub którego interes został naruszony przez bezprawne używanie nazwiska lub pseudonimu, może żądać zaniechania tych działań.

§ 2. Przepis ten stosuje się odpowiednio do ochrony nazwy osoby prawnej.

DZIAŁ IV.

Przepisy końcowe.

Art. 25. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 26. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1946 r.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Sprawiedliwości:

Henryk Świątkowski